АНАТОЛИЈ НИКОЛАЈЕВИЧ РОЗЕНШИЛД ФОН ПАУЛИН, ПОРЕКЛОМ ТЕВТОНСКИ ВИТЕЗ, ЗАВЕТОМ РУСКИ ЦАРСКИ ГЕНЕРАЛ, СУДБИНОМ НОВОСАЂАНИН

Племство се сведочи сваким кораком

На Успенском гробљу у Новом Саду, без обележја, у трави и забораву, почива претпоследњи изданак једне велике европске племићке породице. Њена повест почиње у данашњој северној Немачкој, у вероватно последњем упоришту Тевтонаца и северних Срба, затим преко Данске и Пољске води у Русију и Србију. У тој повести видимо витезове крстоносце, краљеве и њихове духовнике, алхемичаре и астрономе, писце и богослове, вође нових религијских покрета и даме које својим загонетним осмејком прекривају све. И дубоко у новом веку, у свету који ништа о томе више није знао, припадници те породице чували су у себи старинску тајну истинског племства и један завет изнад времена и пролазности

Пише: Татјана Марковић

Мекленбург, у данашњој северној Немачкој, једно је од последњих пребивалишта старогерманског племена Тевтонаца, али и бројних словенских племена (трагови тих словенских насеобина видљиви су све до рта Арконе, па и даље). Одатле је потекао

родоначелник породице Паули, Симон – тевтонски витез крстоносац. Према сведочењу породице, њихов родослов је могуће пратити од 1534. године. У раздобљима када ратне трубе нису позивале у бој, Симон Паули је био још и богослов и писац. Познато је да су његови рукописи сачувани у архиви Лутеранске цркве у Немачкој. Након пресељења у Данску, његови потомци су се бавили медицином.

Симона Паулија млађег историја XVI века бележи као лајб-медика данских краљева Кристијана IV и Фредерика II, као и блиског сарадника Тиха Брахеа, познатог алхемичара, астронома и градитеља прве данске опсерваторије. Интересовање Паулија је било проширено и на ботанику. У Данској националној библиотеци се чувају два његова капитална дела за која познаваоци кажу да су по много чему савремена и данас.

Имао је два сина. Памти се име само једног, Јакова Хенриха, анатома, песника и историографа који је од краља Кристијана V добио племићку титулу. Од тада се у фамилији Паули употребљава предлог *фон* испред презимена.

Подаци о сину Јакова Хенриха фон Паулија се налазе у Пољској, у списима из XVIII века. Наводи се да се, ставивши се под заштиту пољских инфаната, оженио племкињом из рода Розеншилд. Тако је добио, вероватно од пољског владара, и одобрење за промену грба. Из тог брака се родио син Јохан, који је понео презиме Розеншилд фон Паули.

Сходно томе, познате су две верзије грба ове породице – дански и пољски. На обе доминира симболика руже. Легенда говори да је лепа принцеза пожелела ружу која је расла на високој литици у средини језера. Њен витез и каваљер је убрао ружу, ризикујући живот, те је понео право да симболе руже и штита понесе као своје обележје.

Познаваоцима хералдике неће промаћи чињеница да су обе верзије грбова новијег порекла, јер имају више од четири основне хералдичке боје, али и да су задржане основне карактеристике које одређују значење и порекло, у виду шлема германског крстоносца, круне, црвене руже, сребрног љиљана (у пољској верзији грба) и храста.

Добивши право да носи ова знамења, фон Паули се уписао у древну књигу оних за које се сматра да су „два пута рођени”.

Јохан Розеншилд фон Паули се, у доба императора Павла I Петровича, преселио у Русију. Његов син се звао Николај Иванович, а презиме Паули се трансформише у Паулин. Почетком XIX века, породица Розеншилд фон Паулин је имала само једног представника у Русији, Николаја Николајевича, рођеног 25. децембра 1795. Био је велепоседник одан монархији, а по особинама и ауторитету карактеристичан за епоху Николаја I. Савременици су га изузетно поштовали. Остало је у сећању и записима да су мужици скидали капе, уз дубоки наклон, при самом помену његовог имена. Живео је, могло би се рећи, царски на свом имању званом „Зелмиза", наслеђеном од оца. Врло успешно је управљао тим имањем које је обухватало 40.000 десетина. Имао је седам синова и шест кћери.

ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДАХА

Један од најславнијих потомака Николаја Николајевича је био његов унук Анатолиј Николајевич Розеншилд фон Паулин. Сав живот је провео у армији, она је у потпуности обликовала његов карактер и личност. Рођен је 10. децембра 1860. у Белорусији. Војну службу започео је у доба императора Александра II и тако добио привилегију да на еполетама током целе војне каријере носи царски монограм „A II".

Био је човек строгих традиционалних правила, са задивљујућом војном каријером. Још као сасвим млад генерал командовао је 29. пешадијском дивизијом стационираном у Риги. У породици Розеншилд фон Паулин, међу све самим коњаницима, био је један од ретких пешадијских официра. Према породичном предању, било је то последица паничног страха његове мајке од коња.

Генерал Анатолиј Николајевич је завршио високе војне школе. Истакао се у Руско-јапанском рату (1904-1905) и вишеструко је одликован. Заслужио је чин генерал-лајтанта. Због свих врлина и способности, 17. априла 1906. уврштен је и у свиту

цара Николаја II. Поводом тог догађаја, остао је интересантан запис у царевом личном дневнику.

Учешће у Првом светском рату Анатолиј Николајевич је отпочео са огромним успехом. Под командом генерала Головина, добио је „Звезду светог Владимира другог степена, са мачевима" за ратовање његових пукова у Источној Прусији. Ово одликовање се није добијало често.

У фебруару 1915, 20. корпус, у чији састав је улазила и 29. дивизија Анатолија Николајевича, био је опкољен и готово потпуно уништен од стране Немаца у Августовским шумама. Анатолиј Николајевич је заробљен, што је за њега било равно трагедији. Након ослобођења из заробљеништва, одбио је да погази раније дату заклетву и у новим околностима служи у Црвеној армији. Кажу да му је живот спасила једна госпођица која је у Одеси уништила његов досије из војне евиденције у коју је имала приступа, укључујући и адресу његовог пребивалишта.

Када је Бела армија, царска, заузела Одесу, Анатолиј Николајевич јој се прикључио. У јесен 1919. успешно је водио офанзиву против Петљурине војске на десној обали Дњепра. Победу Црвене армије у Русији сматрао је само тренутним стањем, пролазним, до последњег даха се надајући повратку у отаџбину и старом начину живота. Али, његова Русија више није постојала.

У БАРОКНОМ САРКОФАГУ

Евакуисан из Новоросијска, са породицом се састао тек у Котору, на територији Краљевине СХС. У Нови Сад су Розеншилдови стигли тек у јесен 1920, болесни и изнурени. Ту су живели веома скромно, од чиновничке плате. И сами намучени недаћама током Првог светског рата, новосадски Срби су помагали придошлице колико год су

могли и од срца.

Стари генерал је умро изненада, 22. новембра 1929, од срчаног удара, на улици, поред плота. Сахрањен је на Руској парцели Успенског гробља у Новом Саду. Над гробом, породица му је подигла споменик у облику барокног саркофага, по узору на сличан подигнут на гробљу у Петрограду. Такав барокни саркофаг, са уграviраним грбом и другим обележјима, био је јединствен на нашем простору.

Његова кћерка, Александра Анатољевна Розеншилд фон Паулин, удата Сердјуков, преминула је године 1974. и сахрањена на сеоском гробљу у Будисави. Тада је саркофаг пресељен са новосадског Успенског гробља у Будисаву и том приликом, неспретном манипулацијом, знатно оштећен. Гробно место Анатолија Николајевича и његове супруге је тако остало без обележја и затрављено. Данас постоји само неколико људи у Новом Саду кадрих да на гробљанској парцели препознају место где су сахрањени супружници Розеншилд фон Паулин. **<**

***

Девојка и ружа

Симболика уткана у легенду о настанку породичног грба указује да је предак фон Паулинових иницираn у племство захваљујући доприносу који је његова породица, неколико генерација уназад, чинила протестантској цркви. Девојка-принцеза представља лунарни, женски принцип, то јест Цркву, централни мотив ритерске философије и етике. Историјска је чињеница да је Мартин Лутер, иницијатор реформације, носио прстен са уграviраном ружом од пет латица у крсту, те тако ружа до данашњег дана представља симбол протестантизма. У каснијем периоду, ружа је неретко замењивана петокраком звездом (Mullet), као што се то може уочити и на грбу уграviраном на саркофаг Анатолија Николајевича...

***

Штит и љиљан

... Штит (на грбу фон Паулинових), као и сви велики хералдички симболи, носи вишеслојно значење. Ако занемаримо бројне детаље који нам опсежније предочавају причу о породици, штит уопштено симболише одбрану небеског свода, односно вере и религије. Сребрни љиљан је благородни симбол, краљевски и Богородичин. Гранчице младог храста и жира су подсећање на стару веру предака и припадају соларном култу. Над оба поља доминира симбол руже.

Објављено: недеља, 21. фебруар 2016, 18:00h